

IZVJEŠTAJ

o učešću delegacije Skupštine Crne Gore,
na 57. Godišnjem zasijedanju Parlamentarne skupštine NATO,
održanom u periodu 7-10. oktobra 2011. godine, u Bukureštu, u Rumuniji

57. Godišnje zasijedanje Parlamentarne skupštine (PS) NATO održano je u periodu 7-10. oktobra 2011. godine u Bukureštu u Rumuniji, a domaćin ovog skupa bila je delegacija Rumunije pri PS Sjeverno-Atlanske Alijanse. Ovom prilikom delegaciju Skupštine Crne Gore su činili: Dragan Đurović, šef delegacije, Miodrag Vuković i Vasilije Lalošević, članovi. U svojstvu predstavnika stručne službe skupu je prisustvovala sekretar delegacije Zorana Baćović.

Radno vrijeme komiteta je bilo raspoređeno u prije i poslije podnevni dio, u vremenu 9-13 sati i 14.30-18 sati, a Plenarna sjednica je održana posljednjeg dana zasijedanja, u terminu 9-17 sati.

Rad Parlamentarne skupštine NATO, ovom prilikom, odvijao se po sljedećem programu (u prilogu izvještaja nalazi se Program rada koji čini sastavni dio dokumenta):

Prvi dana zasijedanja, 7. oktobar 2011. godine, otpočeo je Koordinacionim sastankom NATO Parlamentarne skupštine, kojem su prisustvovali predsjedavajući biroa, komiteta i podkomiteta i izvjestioci, te sastankom Parlamentarnog komiteta NATO-Rusija, koji su činili članovi Stalnog komiteta i lideri delegacije Federacije Rusije. Uslijedio je sastanak sekretara delegacija tokom kojeg su razmotrena organizaciono-tehnička pitanja skupa i Nacrt plana rada Stalnog komiteta. Učesnici sastanka, između ostalog, upoznati su sa izvršenim pripremama Proljećnjeg zasijedanja koje će biti održano u Talinu, u Estoniji u periodu 25-28. maj 2012. godine, nakon čega su predstavljene i druge predstojeće aktivnosti Parlamentarne skupštine NATO.

Drugog i trećeg dana zasijedanja, 8. i 9. oktobra 2011. godine, održani su sastanci: Političkog komiteta, Komiteta za ekonomiju i bezbjednost, Komiteta za civilnu dimenziju bezbjednosti, Komiteta za odbranu i bezbjednost i Komiteta za nauku i tehnologiju.

U radu Političkog komiteta i Komiteta za ekonomiju i bezbjednost učestvovao je šef delegacije Dragan Đurović; Komiteta za odbranu i bezbjednost Miodrag Vuković, dok je u radu Komiteta za civilnu dimenziju bezbjednosti i Komiteta za nauku i tehnologiju učešće uzeo Vasilije Lalošević.

Prije prelaska na rasprave po temama predstavljenim u nacrtima izvještaja, na sastancima navedenih radnih tijela Parlamentarne skupštine NATO, usvojeni su predlozi zapisnika sa sjednica održanih tokom Proljećnjeg zasijedanja u Varni, u Bugarskoj u periodu 27-30. maja

2011. godine, dok je okončanje rada komiteta obilježilo predstavljanje predstojećih aktivnosti i izbor službenika angažovanih za potrebe komiteta i podkomiteta.

Tokom sastanka Političkog komiteta uvodnim izlaganjem ne temu „Budućnost NATO iz ugla Rumunije“ učesnicima se obratio ministar vanjskih poslova Rumunije Teodor Baconschi sa osvrtom na pitanja aktuelnih bezbjednosnih rizika u svijetu i djelovanja Alijanse u tom kontekstu, i naglasio značaj obezbjeđenja strateških preduslova za efikasnu akciju NATO-a. Uslijedilo je razmatranje Nacrta izvještaja Podkomiteta o transatlanskim odnosima na temu: „Avganistan u regionalnom kontekstu“ izvjestioca g. John Dyrby Paulsen-a iz Danske, koji je istakao da rastuće ubjeđenje da konflikt u Avganistanu može biti razrješen uzimajući u obzir skup međudržavnih odnosa u regionu, ukazuje da sa obe strane Atlantika postoje razvijene politike, i kao takvo mora biti potkrijepljeno dubokom analizom situacije iz ugla regiona. Naglasio je da proizvodnja i trafikiranje narkotika iz Avganistana predstavljaju ključne izazove za bezbjednost ovog područja i imaju veoma veliki uticaj na zemlje susjede, te zahtjevaju kontinuiran regionalni pristup. Potom se učesnicima sastanka obratio šef delegacije Pakistana Senator Naeem Hussain Chattha prezentacijom na temu „Trenutna situacija u Pakistanu“. U nastavku rada Komiteta, razmotren je Nacrt izvještaja generalnog izvjestioca Assena Agova iz Bugarske na temu „Rastući uticaj Kine i mogući uticaji na NATO“ koji je istakao da je Narodna Republika Kina u posljednjih 30 godina postala glavni regionalni i globalni izvor moći, sa posebnim osvrtom na činjenice da posjeduje treći po veličini nuklearni arsenal u svijetu i najbrojniju armiju. Ovaj izvještaj, takođe, pruža osvrt na vanjsku i bezbjednosnu politiku NR Kine kao i glavne zabrinutosti u ovom kontekstu, i predlaže viši stepen uključenja Alijanse i češće kontakte sa predstavnicima kineskih vlasti koji bi prvenstveno obezbjedili povećanje institucionalne transparentnosti i dijeljenje informacija. Imajući u vidu da NR Kina i NATO dijele brojne bezbjednosne izazove, učesnici sastanka su zaključili da je potrebno nadograditi postojeće odnose, otvoriti mogućnosti za koordinaciju i viši stepen saradnje na obostranu korist. Potom je učesnicima sastanka predstavljen Nacrt izvještaja Podkomiteta o NATO partnerskim odnosima izvjestioca Daniel Bacquelande iz Belgije, na temu: „Bjelorusija u kontekstu nepovoljnog partnera“, koji posebno naglašava njen značajan geografski položaj, okolnost da se graniči sa tri članice NATO i predstavlja energetske koridor između Rusije i Evrope. Izvještaj govori o bjeloruskoj vanjskoj i bezbjednosnoj politici, odnosima sa Alijansom i susjedima, i sadrži preporuke u pravcu politike uključenja u odnosima prema Minsku. Učesnici sastanka su zaključili da Bjelorusija zadržava karakter nepovoljnog partnera, i da NATO i Evropska unija ostaju zabrinute za političku situaciju i poštovanje ljudskih prava u ovoj državi. Po okončanju diskusije je zaključeno da demokratske države, NATO i Evropska unija posebno, moraju govoriti jednoglasno i snažno braniti demokratke reforme i ostvarenje ljudskih prava na području Bjelorusije. U nastavku rada sastanka Političkog komiteta uslijedila je diskusija na temu „Stabilnost i bezbjednost na području Sjevernog Kavkaza“ koju je predstavila profesor Aude Merlin, sa Slobodnog Univerziteta iz Brisela.

Sastanak Komiteta za ekonomiju i bezbjednost otpočeo je prezentacijom direktora Jedinice za poslijeratnu rekonstrukciju i razvoj sa Univerziteta York, prof Sultan Barakata, na temu „Postkonfliktni razvoj Avganistana“ koji je govorio o činiocima razvojne politike na ovom području sa posebnim osvrtom na: političke reforme, princip primjene zakona, politiku mira, pomirenja i integracija, novi regionalni pristup, ekonomski rast koji doprinosi smanjenju

siromaštva na teritoriji Avganistana i druga značajna pitanja. Potom je predstavnik Direktorata NATO za politiku odbrane i planiranje, Frank Boland, izlagao na temu "Podjela tereta u vrijeme svjetske ekonomske krize u transatlanskom području", praćeno diskusijom. Istakao je dalekosežnost posljedica koje je izazvala globalna ekonomska kriza, i informisao da je budžet za odbranu smanjen kod 18 država članica NATO, da su realizacije značajnih projekata iz oblasti odbrane odložene ili ukinute te da je neophodno pronaći djelotvorne mehanizme za prevazilaženje ovih teškoća. Uslijedila je rasprava o Nacrtu izvještaja Podkomiteta o ekonomskoj saradnji i konvergenciji Istoka i Zapada o „Ekonomiji na Balkanu: regionalnim preprekama, smetnjama i globalnoj krizi“ izvjestioca John Sewel-a iz Ujedinjenog Kraljevstva. Ovim dokumentom izvjestilac je ukazao na činjenicu da je Crna Gora puni suverenitet postigla ostvarenjem nezavisnosti 2006.godine, te sprovođenjem nezavisne ekonomske politike kojem je prethodilo uvođenje njemačke marke kao sredstva plaćanja. Posebno je naglašen značaj potpisivanja Sorazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom unijom, privremenog sporazuma iz oblasti trgovine i Sporazuma o viznoj liberalizaciji, kao i stav Komisije da dalja izgradnja odnosa zavisi od političkih reformi i napretka u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije. Izvještaj konstatuje da je ekonomija u Crnoj Gori među najbrže rastućim u svijetu poslednjih godina i da su strane investicije doprinijele finansiranju visoke stope uvoza nekoliko godina unazad. Takođe je konstatovano da je Crna Gora u decembru 2010. godine dobila status zemlje kandidata za članstvo u Evropskoj uniji, te da trenutno radi na ispunjavanju preporuka iz Mišljenja Evropske komisije. Učestvujući u raspravi šef delegacije Skupštine Crne Gore pri NATO PA Dragan Đurović je govorio o napretku Crne Gore u procesu evro-atlanskih integracija. Naglasio je čvrstu posvećenost Crne Gore članstvu u NATO, i apostrofirao važnost skorog dobijanja datuma pregovora za članstvo u Evropskoj uniji. Nastavak rada Komiteta za ekonomiju i bezbjednost obilježilo je razmatranje nacrta izvještaja Podkomiteta za transatlanske ekonomske odnose na temu: „Pronalaženje djelotvornih rješenja za Avganistan: Međunarodna zajednica u procesu izgradnje i funkcionisanja ekonomije i društva“ izvjestioca Jeppe Kofod-a iz Danske. Generalni izvjestilac Simon van Driel iz Holandije predstavio je Nacrt izvještaja na temu: „Suprotstavljanje nepovoljnom fiskalnom okruženju – ekonomska kriza, fiskalna konsolidacija i rizik od evropske strateške irelevancije“ i Nacrt Rezolucije s tim u vezi. Konstatovao je, između ostalog, da su posljedice globalne ekonomske krize pogodile sve članice Alijanse, za pojedine i sa efektom strukturalne štete po ekonomije praćene političkim i strategijskim posljedicama. Istakao je značaj adekvatnog ophođenja prema finansijskim problemima radi izbjegavanja štetnih posljedica velikih razmjera po ekonomska, politička i socijalna pitanja. Zaključio je da dug i veliki budžetski deficit, kao odraz globalne ekonomije poslednjih godina, predstavljaju najlošije nasljeđe nestabilnosti, i da članice Alijanse moraju započeti proces strategijske fiskalne konsolidacije sa ciljem postizanja dobrih rezultata, u mjeri u kojoj je ekonomski opravdano.

Sastanak Komiteta za civilnu dimenziju bezbjednosti obilježilo je izlaganje predstavnika Centra za bezbjednosnu politiku iz Ženeve, Dr Khalid Kosner-a, na temu „Migracije i bezbjednost na primjeru Arabije“, nakon kojeg su učesnici razmotrili Nacrt izvještaja na temu: "Informaciona i nacionalna bezbjednost", Generalnog izvjestioca Lord Jopling-a iz Velike Britanije. Izvještajem se potvrđuje da Parlamentarna skupština NATO posebnu pažnju treba posvetiti pitanju cyber bezbjednosti, u kontekstu strategije koju priprema Alijansa, posebno imajući u vidu primjenu

člana 5 Vašingtonskog Sporazuma i dalekosežne poljedice koje ovaj oblik nedozvoljenih radnji proizvodi. Uslijedile su prezentacije Ulle Schmit iz Njemačke na temu „Implementacija Rezolucije 1325 Savjeta Bezbjednosti Ujedinjenih nacija koja tretira pitanja položaja žena, mira i stabilnosti i Rezolucije 381 Parlamentarne skupštine NATO u zemljama članicama“, i Vladimira Socor-a, višeg saradnika iz Jamestown Fondacije iz Vašingtona o „Odnosu Ukrajine i Moldavije: Bezbjednosnom deficitu u istočnom dijelu Evrope“. Učesnici su razmotrili i Nacrt izvještaja Podkomiteta o demokratskom upravljanju na temu: „Ukrajina: unutrašnja dinamika i spoljno-politički prioriteti“, izvjestioca Lucio Malan-a iz Italije. Nastavak sastanka su obilježile prezentacije višeg saradnika iz Međunarodnog centra za studije radikalizacije na temu „Sljedeća dekada ii teror?“ i savjetnika predsjednika Rumunije Iulian Fota o „Regionima od strateškog značaja za Rumuniju“. Uslijedila je diskusija na temu „Novo o izazovima upravljanja u Avganistanu“ koju je otvorio Specijalni izvjestilac Vitalino Canas iz Potrugala, u okviru koje su naznačeni izazovi sa kojima se NATO susreo tokom 2011. godine, sa posebnim osvrtom na proces preuzimanja upravljanja od strane avganistanskih vlasti u pojedinim oblastima, zaključno sa 2014. godinom. Učesnici su zaključili da je iznijetom pitanju neophodno posvetiti punu pažnju, i djelotvorno odgovoriti na izazove sa kojima se susreću lokalna vlada i sudstvo, anti-korupcijska politika i borba protiv trgovine narkoticima, uz promovisanje politike pomirenja i reintegracije na području Avganistana. Rad sastanka je okončan razmatranjem amandmana i glasanjem o Nacrtu Rezolucije o „Cyber bezbjednosti“ Generalnog izvjestioca Lord Jopling-a.

Početak sastanka Komiteta za odbranu i bezbjednost obilježila je prezentacija Državnog sekretara i ministra vanjskih poslova Rumunije, Bogdan Aurescu-a na temu: „Saradnja u oblasti raketne odbrane u Euro-atlanskoj oblasti: Pristup Rumunije“ sa posebnim osvrtom na pitanja komandovanja i kontrole u sistemu raketne odbrane, dijeljenja tehnologije, finansiranja i dr. Uslijedila je rasprava o Nacrtu izvještaja Podkomiteta o budućim bezbjednosnim i odbrambenim sposobnostima na temu: „Raketna odbrana: put za NATO“ izvjestioca Raymond Knops-a iz Holandije, koji je predstavio mogućnosti NATO za izgradnju jedinstvenog raketnog odbrambenog sistema za Evropu, ukazavši na značaj saradnje sa Rusijom i odluke Savjeta NATO-Rusija da istraži mogućnosti zajedničkog djelovanja u ovom kontekstu. U nastavku rada sastanka uslijedile su prezentacije zamjenika asistenta sekretara odbrane za politiku nuklearne i raketne odbrane iz Odjeljenja za odbranu iz Sjedinjenih Američkih Država Dr Bradley Roberts-a na temu: „Osvrt na politiku odbrane NATO“, a potom šefa Službe Rumunije general poručnika Dr Stefana Danila o: „Doprinosu Rumunije NATO operacijama i reformi rumunskih vojnih snaga“. Generalni izvjestilac Sven Mikser iz Estonije govorio je o: „Tranziciji u Avganistanu i procjeni uloženi napore na planu bezbjednosti“, istakavši novu fazu tranzicije ISAF misije u svijetlu jačanja upravljačkih moći predstavnika Vlade Avganistana na cjelokupnoj teritoriji. Govorio je o kontinuiranoj nebezbjednosti na ovom području koja je tokom 2010. i prvih šest mjeseci 2011. godine dostigla najviši nivo od početka sukoba, posebno za civilno stanovništvo. Diskusiju je potom obilježila rasprava o procesu preuzimanja upravljanja u pojedinim oblastima Avganistana počev od 2011. zaključno sa 2014. godinom. Nakon rasprave, između ostalog, je zaključeno da angažovanje NATO-a na planu bezbjednosti u Avganistanu, kako u prošlosti tako i u vremenu koje dolazi, ne predstavlja samo suštinski doprinos već istovremeno i zahtjev za osiguranje bezbjednosti u državama članicama. Potom je učesnicima sastanka predstavljen Nacrt izvještaja Podkomiteta o transatlanskoj saradnji u oblasti odbrane i bezbjednosti na temu

„NATO operacije u kontekstu Novog Strateškog Koncepta i Evropske unije kao operativnog partnera“, izvjestioca Nicole Ameline iz Francuske, koja je istakla da su na Samitu u Lisbonu u novembru 2010. godine države članice Sjeverno-Atlantske Alijanse utvrdile zajedničku viziju sljedeće faze evolucije NATO u kontekstu Novog Strateškog Koncepta pod nazivom „Aktivno uključanje, moderna odbrana“. Izvještajem je, takođe, učinjen osvrt na naučene lekcije iz prethodnih i aktuelnih angažmana NATO na konfliktnim područjima, utvrđivanje upravljačkih moći konflikata i različitosti u djelovanju koje kao takve moraju biti eliminisane. Posebna pažnja je posvećena trenutnim angažovanjima pripadnika NATO, ključnim implikacijama Novog Strateškog koncepta i ulozi Evropske unije kao operativnog partnera.

U okviru sastanka Komiteta za nauku i tehnologiju učesnici su diskutovali na temu „Uloga Rumunije u NATO raketnom sistemu odbrane“ kao i o saradnji NATO i Rusije u ovom kontekstu, koju temu je otvorio ambasador Rumunije pri NATO Sorin Dumitru Ducaru. Na planu saradnje u okviru raketnog sistema odbrane neophodnim je istakao kontinuirano razvijanje koordinacionih planova i procedura, sprovođenje zajedničkih vježbi i djelotvorno izvršavanje operacija tokom kriza. Uslijedila je prezentacija direktora Državne Cyber Inicijative Atlantskog savjeta Jason Healey-a na temu „NATO cyber politika, osvrt u nazad i pogled unaprijed“, koji je govorio o značaju cyber odbrane u postupku realizacije ciljeva NATO, kontinuirane prevencije i fleksibilnosti politike, čiji zadatak predstavlja eliminacija potencijalnih rizika zarad osiguranja bezbjednog okruženja. Zaključio je da je u slučaju Libije NATO cyber odbrana načinila iskorak, i naglasio da je i ubuduće neophodno preduzimati koordinirane aktivnosti sa ciljem dostizanja visokog nivoa spremnosti za pružanje djelotvornog odgovora na rizik. Potom je izvjestilac David Scott iz Sjedinjenih Američkih Država govorio o: „Suprotstavljanju prijetnjama biološke i hemijske prirode“, uz osvrt na Novi Strateški Koncept iz novembra 2010. godine sa Samita u Lisbonu u ovom kontekstu, o „kontrolu oružja, razoružanju i politici neširenja oružja kao doprinosu očuvanju mira, bezbjednosti i stabilnosti, i obezbjeđenja sigurnosti svim članicama Alijanse“. Zaključio je da suprotstavljanje prijetnjama biološke i hemijske prirode otežavanju nedostatak povjerenja među državama i dvostruka upotreba biotehnologije, praćena brzim napretkom nauke, i dodao da je privatni sektor, lokalne, nacionalne i međunarodne inicijative koje tretiraju ova pitanja neophodno uključiti u aktivnosti suprotstavljanja rizicima. Uslijedila je rasprava o Nacrtu izvještaja na temu: „Suprotstavljanje avganistanskoj pobuni: nisko-tehnološke prijetnje, visoko-tehnološka rješenja“ Specijalnog izvjestioca Pierre Claude Nolin-a iz Kanade, koji je govorio o dalekosežnim posljedicama i rizicima od ovih prijetnji, posebno iz aspekta dejstva improvizovanih eksplozivnih naprava, koje su za posljednje tri godine u Avganistanu uzrokovale pogubne posljedice u 60% od ukupnog broja slučajeva. Učesnici sastanka su zaključili da je kroz zajedničku akciju, kontinuiran dijalog i proces dijeljenja informacija neophodno obezbjediti djelotvorne mehanizme za suprotstavljanje ovim krucijalnim izazovima za NATO, posebno na području Avganistana ali i širom svijeta. O Nacrtu izvještaja Podkomiteta o energetske bezbjednosti i bezbjednosti okruženja na temu „Bezbjednost u oblasti hrane i vode: Implikacije za euro-atlantsku bezbjednost“ govorio je izvjestilac Philippe Vitel iz Francuske, predstavio aktuelne politike iz oblasti nauke i tehnologije u ovom kontekstu, i naglasio da kriza u oblasti hrane i vode uzrokuje poremećaje u drugim sferama, a posebno u bezbjednosnom sektoru.

Četvrtog dana zasijedanja, 10. oktobra 2011. godine, održana je Plenarna sjednica tokom koje su se učesnicima obratili: predsjednik NATO Parlamentarne skupštine, Dr Karl A.Lamers; generalni sekretar NATO i predsjedavajući Sjeverno Atlanskog Savjeta, Anders Fogh Rasmussen; predsjednik Rumunije Traian Basescu; predsjednik Senata Rumunije, Mircea Geoana i predsjednica Doma poslanika Roberta Anastase. Izlaganje generalnog sekretara NATO je praćeno diskusijom, a potom panelom na temu „Ravnopravnost polova i bezbjednost“, u okviru kojeg su izlaganje imali direktorica Mreže žena Avganistana Samira Hamidi i general major Karl Engelbrekston, predstavnik Švedske za EU i NATO. U nastavku rada Plenarne sjednice, nakon rasprave, uslijedilo je glasanje o deklaraciji na temu “Podrška tranzicionom procesu u Avganistanu”, predstavljenoj od strane potpredsjednika Parlamentarne skupštine NATO Hugh Bayley-a iz Ujedinjenog Kraljevstva, te rezolucijama komiteta o “Suprotstavljanju biološkim i hemijskim prijetnjama”, “Političkoj transformaciji na Srednjem istoku i sjeveru Afrike”, „Suprotstavljanju nepovoljnom fiskalnom okruženju – ekonomskoj krizi, fiskalnoj konsolidaciji i riziku od evropske strateške irelevancije“, “Podršci stanovništvu u Libiji” i “Cyber bezbjednosti” kao i izjašnjenje delegata o predloženim finansijskim dokumentima.

Pošto je iscrpljen dnevni red, predsjedavajući se uz konstataciju da je 57. Godišnje zasijedanje Parlamentarne skupštine NATO uspješno realizovano, zahvalio učesnicima na pruženom doprinosu, pozvao delegate na Proljećnje zasijedanje, koje će biti održano od 25-28. maja 2012. godine, u Talinu, u Estoniji, i zaključio rad sjednice.

PRIPREMILA:

SEKRETAR DELEGACIJE

Zorana Baćović, s.r.

ŠEF DELEGACIJE

Dragan Đurović,s.r.